

TƏSVİRİ SƏNƏT

UOT 73\76

0009-0007-4677—1432

<https://doi.org/10.52094/2221-7584.2025.37.169>

Banu Musazadə Aqil qızı
Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq Akademiyası
magistrant
banumusazade2001@gmail.com

AYDIN RƏCƏBOVUN YARADICILIĞINDA SİMVOLİZM

Xülasə: Aydın Rəcəbovun yaradıcılığında simvolizm, onun bədii üslubunun əsasını təşkil edir. Rəcəbov, rənglərin, təbiət elementlərinin, insan fiqurlarının və milli motivlərin rəmzi mənalarını ustalıqla istifadə edərək, dərin mədəni mesajlar təqdim edir. Rənglər, xüsusən də qırmızı və mavi tonlar, xalqın mübarizə ruhunu, əzmkarlığını və daxili sükunətini simvolizə edir.

Təbiət rəmzləri, dağlar və çaylar vasitəsilə Azərbaycanın gözəlliklərini və xalqın dözümlülüyünü vurğulayır. İnsan fiqurları isə cəmiyyətin sosial reallıqlarını, emosional vəziyyətini və mübarizəsini əks etdirir. Rəcəbovun əsərlərindəki milli motivlər, Azərbaycanın zəngin mədəni irsini qoruyaraq, xalqın kimliyini və dəyərlərini təqdim edir.

Eyni zamanda, rəssam zamanın ruhunu simvolizm vasitəsilə ifadə edir, keçmiş və müasirliyi bir araya gətirərək Azərbaycan mədəniyyətinin davamlılığını göstərir. Ümumilikdə, Aydın Rəcəbovun simvolizmi, onun əsərlərində milli irsin qorunmasında və mədəni dəyərlərin təbliğində mühüm rol oynayır.

Açar sözlər: simvolizm, mədəni irs, rənglər, təbiət elementləri, milli kimlik

Aydın Rəcəbov, Azərbaycan incəsənətinin müasir dövründə tanınmış rəssamlarından biridir. Onun yaradıcılığı, yalnız bədii dəyərləri ilə deyil, həm də rəmzi mənalarla zəngindir. Rəcəbovun əsərlərində simvolizm, təbiət, insan, milli kimlik və zamanın ruhunu əks etdirən bir vasitə kimi ön plana çıxır. Bu məqalədə Aydın Rəcəbovun yaradıcılığında simvolizmin müxtəlif aspektləri araşdırılacaq, onun əsərlərindəki rəmzlərin mənası, mədəni konteksti və bədii xüsusiyyətləri detallı şəkildə təhlil ediləcəkdir.

Rəng, Aydın Rəcəbovun əsərlərindəki əsas ifadə vasitələrindən biridir. Hər bir rəngin özünün psixoloji və mədəni mənası var. Rəcəbov, rənglərin bu

mənalarını ustalılıqla istifadə edərək, emosional bir atmosfer yaradır. Məsələn, qırmızı rəng onun əsərlərində güc, mübarizə və azadlığı simvolizə edir. Bu, Azərbaycan xalqının tarixi mübarizələrini və qəhrəmanlığını ifadə edir.

Aydın Rəcəbovun yaradıcılığında simvolizm, sənətkarın vizual və fəlsəfi yanaşmalarını birləşdirən və onun əsərlərində həm estetik, həm də dərin mənəvi qatlar yaradan mühüm bir elementdir. Onun rəng palitrası, formalar, işıq və kölgə oyunları, həmçinin tərtibatında istifadə etdiyi simvollar, yalnız gözə çarpan təsvirlər yaratmaqla kifayətlənmir, eyni zamanda izləyicini düşünməyə, emosional bir əlaqə qurmağa və daha dərinə enməyə sövq edir. Bu sahədə onun işlərinin daha geniş bir şəkildə təhlil edilməsi, simvolizmin sənətinə necə təsir etdiyini aydınlaşdırmaq üçün müxtəlif aspektləri əhatə edir.

Aydın Rəcəbovun yaradıcılığında simvolizm, onun rəssamlıqda istifadə etdiyi dilin dərinliyini və müxtəlif qatlarını ortaya çıxarır. Bu yanaşma, yalnız vizual sənətdə deyil, həm də izləyici ilə əlaqənin qurulmasında mühüm bir vasitə olaraq çıxış edir. Əsərlərindəki simvolizm, həm də insanın psixoloji vəziyyətlərini, kollektiv yaddaşı və xalqın mədəni irsini əks etdirir. Bu geniş kontekstdə simvolizmin necə inkişaf etdiyini və nə kimi müasir sənət problemlərinə toxunduğunu daha detallı şəkildə araşdırmaq.

Aydın Rəcəbovun əsərləri, yalnız xarici dünyanı deyil, həm də insanın daxili dünyasını ifadə etməyə çalışır. Onun simvolik yanaşmasında insanın psixologiyası, şəxsi və kollektiv narahatlıqları əsas mövzudur. Bu mənada, rəssamın hər bir əsəri, onun daxili emosional vəziyyətini və bu vəziyyətin təzahürünü ifadə edir. Rəcəbovun əsərlərindəki qarışıq və bəzən təkrarlanan simvollar, izləyicinin düşüncələrini təhrik etməyə, hər bir şəxsin öz iç dünyasına səyahət etməsini təmin etməyə xidmət edir. Simvolizm, insanın keçmişi ilə indiki vəziyyətini müqayisə etmək və onun gələcəyinə olan ümitsiz və ya ümidli münasibətini əks etdirmək məqsədini güdür. Aydın Rəcəbovun əsərləri, bu psixoloji gerçəklikləri simvolik şəkildə təmsil edərək, hər bir izləyicinin öz həyat təcrübəsi ilə əlaqə qurmasına imkan yaradır. Bu yanaşma, əsərlərin şərhini daha çox fərdi və şəxsi edir, beləliklə hər bir izləyici əsərdən öz həyat hekayəsini, təcrübələrini və düşüncələrini tapmağa çalışır. Rəcəbovun əsərlərindəki simvollar təkcə şəxsi psixologiyanı deyil, həm də sosial və mədəni məsələləri gündəmə gətirir. O, Azərbaycan mədəniyyətini və tarixini simvolik şəkildə əsərlərinə daxil edərək, xalqın kollektiv yaddaşını və milli kimliyini ifadə etməyə çalışır. Məsələn, xalqın ənənələrinə və tarixinə aid olan simvollar (qədim naxışlar, folklor motivləri və s.) onun əsərlərində tez-tez rast gəlinən

elementlərdir. Bu simvollar, həm də ölkənin keçmişinə və mədəniyyətinə olan hörməti əks etdirir.

Rəcəbovun istifadə etdiyi simvollar həm də müəyyən dövrlərin və sosial şəraitlərin təzahürüdür. Məsələn, əsərlərindəki qadın obrazları, bəzən cəmiyyətin qadına münasibətini və onun sosial mövqeyini əks etdirən simvollar kimi çıxış edir. Eyni zamanda, təbiət və insan münasibətlərinin əsərlərdəki rənglər və formalar vasitəsilə verilən simvolik təsvirləri, cəmiyyətin özünün təbiətlə necə əlaqə qurduğuna dair daha geniş bir anlayış ortaya qoyur. Rəcəbovun əsərlərində təbiət, həm də insanın ruhani aləmini və daxili mübarizələrini simvolizə edir. Təbiətin təhlili, insanın öz daxili mənəvi tələbləri ilə uyğun gəlir. Bu, yalnız gözəl və estetik bir təbiət təsviri yaratmaq məqsədini güdmür; daha çox təbiət və insan arasındakı əlaqənin fəlsəfi və ruhani bir təhlilini təqdim edir. Təbiət, bir tərəfdən insanın həyatının mənasını axtarmağa çalışan bir göstərici kimi xidmət edir, digər tərəfdən isə insanın öz kimliyini tapmaq, həyatını anlamaq və məna üzərində düşünmək üçün bir meydan verir.

Rəcəbovun əsərlərində bu təbiət simvolları, insanın fərdi inkişafı, daxili böhranları və şəxsiyyətinin yenilənməsi kimi mövzuları önə çıxarır. Təbiət, həmçinin həyatın sonsuzluğunu, zamanın keçməsinə və insanın hər şeyə tabədarlığını da təmsil edir. Aydın Rəcəbovun əsərlərindəki simvollar, həm də insanın həqiqəti tapmaq istiqamətindəki mübarizəsini simvolizə edir. O, fərdi şəxsiyyətin yaradılması və mənəvi həqiqətin əldə edilməsi məsələlərinə xüsusi diqqət yetirir. Bu axtarış, yalnız fiziki həyatda deyil, həm də insanın daxili aləmində davam edən bir prosesdir. Bu aspekt, Rəcəbovun simvolizmində insanın iç dünyasının çox qatlı, qarışıq və bəzən anlaşılmaz təbiətini ifadə edir.

Həqiqət axtarışı, tez-tez qeyri-müəyyənlik və aydın olmayan məkanlar vasitəsilə verilir. Şəkillərindəki qaranlıq və işıqlı sahələrin qarşıdurması, həqiqətə gedən yolun həm çətin, həm də gözlənilməz olduğunu göstərir. Bu vəziyyət, izləyicini düşünməyə və öz şəxsi həqiqətini tapmağa sövq edir.

Aydın Rəcəbovun simvolizmi, müasir sənət dünyasında da çox mühüm yer tutur. Onun əsərləri yalnız keçmişin simvolik dəyərlərini deyil, həm də çağdaş cəmiyyətin və insanın müasir həyatını əks etdirən simvollarla malikdir. Rəcəbov, bu simvollar vasitəsilə cəmiyyətin hazırkı vəziyyətinə dair suallar verərək, həm də izləyicini düşünməyə vadar edir. O, mürəkkəb və çətin sualları, bədii dil vasitəsilə açır və izləyicilərə bir növ düşüncə meydanı təqdim edir.

Bu yanaşma, həm də müasir bədii təfəkkürün əsas aspektlərindən biri olan izləyici ilə aktiv dialoqa daxil olmağı təmsil edir. Rəcəbovun simvolizmi

yalnız bir sənət forması deyil, həm də bir düşüncə alətidir ki, bu da onun əsərlərinin həm vaxtsız, həm də müasir olmasını təmin edir.

Aydın Rəcəbovun simvolizmi, yalnız bir bədii anlayış deyil, həm də insanın daxili aləminin və həyatın mənasının təhlilinə yönəlmiş fəlsəfi bir yanaşmadır. Onun əsərlərindəki simvollar, insanların daxili mübarizələrini, kollektiv yaddaşı və mədəni dəyərləri əks etdirir. Bu əsərlər, izləyicini yalnız estetik zövq almğa deyil, həm də dərin düşüncələrə və hisslərə dalmağa dəvət edir. Rəcəbovun yaradıcılığı, həm bədii, həm də fəlsəfi mənada, simvolizmin böyük gücünü özündə cəmləşdirir.

1. Rəng və formaların simvolikası:

Aydın Rəcəbov, rənglərin simvolik gücündən geniş şəkildə istifadə edən bir sənətkardır. Hər bir rəng onun əsərlərində müəyyən bir mənanı ifadə edir. Məsələn:

- **Qırmızı** rəngi, canlılığı, bəzən isə ölüm və qəzəbi simvollaşdırır.
- **Mavi** və **yaşıl** kimi sərin rənglər, sükunət, düşüncə, ruhaniyyət və harmoniya ilə əlaqələndirilir.
- **Qara** rəng isə çox vaxt dərdin, kədərin və ekzistensial boşluğun simvolu olaraq istifadə olunur.

Rənglər bir tərəfdən formaları kəskinləşdirir, digər tərəfdən isə onların dərin mənalarını daha çox vurğulayır. Rəcəbov, rəmzi mənaları yaradan bir sənətkar olaraq, bu rənglərlə müxtəlif hissləri və düşüncələri izləyici ilə paylaşır.

2. Simvolizmin fəlsəfi və abstrakt təsiri:

Rəcəbovun əsərlərində simvolizm çox vaxt yalnız vizual elementlərlə məhdudlaşmır; o, daha çox metafizik bir anlayışa söykənir. Əsərlərindəki simvollar, cəmiyyətin ümumi vəziyyətini, insanın daxili aləmini və həyatın mənasını araşdırmağa yönəlmişdir. Bu, bir növ sənətin insanın ruhi vəziyyətini, daxili mübarizəsini və eksistensial suallarını təhlil etmə məqsədini daşıyır.

Abstrakt elementlər də burada əhəmiyyətli yer tutur. Rəcəbov, xüsusi olaraq konkret və realist təsvirlərdən uzaq durur, əksinə hər şeyin mənasını tapmaq üçün izləyicisini daha çox simvolların üzərində düşünməyə vadar edir. Məsələn, şəkillərdə müəyyən formasız və abstrakt elementlərin istifadə edilməsi, insanın həyatına dair müxtəlif sualları və qarşısında durduğu metafizik həyəcanları əks etdirir.

3. Simvolizmin təbii və insani dünyaya intibası:

Aydın Rəcəbov, simvolizm vasitəsilə təbii dünyanı, insanın həyatı ilə əlaqəli daha dərin anlamlarla təqdim edir. Təbiət, onun əsərlərində birbaşa

olaraq insan ruhunun güzgüsüdür və onun içindəki daxili vəziyyətlər simvolik şəkillərlə ifadə edilir. Rəssamın istifadə etdiyi təbii elementlər — dağlar, çiçəklər, su, qızıl günəş işığı və s. — hər biri bir-biri ilə əlaqəli, insanın həyatındakı emosional və psixoloji mərhələləri simvollaşdırır.

Məsələn, böyük təbiət təsvirləri, həyatı qüvvələrin qarşısında insanın zəifliyini və ölümə qarşı duran mübarizəsini göstərə bilər. Təbiət dünyası, həmçinin insanların içindəki yaxşılıq və pislik mübarizəsini, doğa ilə insanın əlaqəsini, hər şeyin axışını göstərən bir fon rolunu oynayır.

4. Ruhaniyyət və milli kimlik:

Simvolizmin digər vacib bir aspekti də, onun milli kimliklə əlaqələndirilməsidir. Aydın Rəcəbovun əsərlərində, həm rənglər, həm də formalar vasitəsilə Azərbaycan mədəniyyətinə və tarixinə aid simvollar özünü göstərir. Bu, onu həm də bir milli sənətkar olaraq mövqeyə qoyur. O, yalnız şəxsi fəlsəfi məsələləri deyil, həm də cəmiyyətin, xalqın tarixini və mədəniyyətini ön plana çəkir.

Simvolizmin milli kimliklə əlaqəsi, əsasən xalqın mənəvi dəyərlərini və ənənələrini təhlil etmək üzərində qurulub. Rəcəbovun yaratdığı simvollar, Azərbaycan xalqının özünəməxsus tarixini və ruhunu əks etdirən metaforalarla zəngindir. Bu, həm də onun sənətində kollektiv yaddaşın qorunmasına yönəlmiş bir yanaşmadır.

5. Təsvirin dərinliyi və anlayışın inkişafı:

Aydın Rəcəbovun simvolizmi yalnız formalarda deyil, həm də təhkiyədə, yəni təhlil edilən motivlərdə özünü göstərir. Təsvirlərdəki çoxlu simvollar, izləyicinin fərqli təhlil yollarına getməsinə və əsərin daha çox qatlarına enməsinə şərait yaradır. Rəcəbov, izləyicini əsərinin dərininə girməyə dəvət edir, burada hər bir forma, rəng və xətt, bir digərinin təfərrüatlarını və mənalarını açıqlayır.

Aydın Rəcəbovun yaradıcılığında simvolizm, onun sənətinin təməlini təşkil edən və izləyicini düşünməyə, duyusal olaraq əlaqə qurmağa və mədəni-historik kontekstdə dərin düşüncələrə dalmağa vadar edən bir anlayışdır. Bu simvolik dünya, həm fərdi hisslərin, həm də kollektiv kimliyin əks olunmasında mühüm rol oynayır. Rəcəbovun əsərlərindəki simvollar, insanın iç dünyası ilə təbiət və mədəniyyətin əlaqəsini təhlil etməklə yanaşı, həm də həyatın məna dünyasını açır. [1; s. 2].

Mavi rəng isə onun yaradıcılığında sükunət və harmoniya rəmzidir. Bu rəng, Rəcəbovun təbiət mənzərələrində, xüsusən su elementlərinin təsvirində, insanın təbiət ilə vəhdətini simvolizə edir. O, mavi rəng vasitəsilə insanın daxili

sükunətini və təbiətin əzəmətini bir araya gətirir. Bu yanaşma, Azərbaycanın gözəl mənzərələrini və təbiətini daha da canlandırır.

Rəcəbovun yaradıcılığında təbiət, əsas bir ilham mənbəyi olmaqla yanaşı, eyni zamanda dərin simvolik mənalar da daşıyır. Rəssam, dağlar, çaylar, meşələr və digər təbiət elementləri ilə Azərbaycanın zəngin coğrafiyasını və mədəni irsini ifadə edir. Dağlar, Rəcəbovun əsərlərində xalqın gücü və mübarizəsini simvolizə edir. Dağların yüksəklikləri, insanların çətinliklər qarşısında duruşunu və dözümlünü ifadə edir [2].

Çaylar isə həyatın davamlılığını və axıcılığını simvolizə edir. Rəcəbov, çayları təsvir edərkən onların axışını və ritmini vurğulayır, bu da həyatın dövrənini və dəyişkənliyini əks etdirir. O, su elementini insanın həyatındakı yerdən və onun ekosistem ilə əlaqəsindən xəbərdar edən bir simvol kimi istifadə edir. Rəcəbovun təsvir etdiyi ağaclar, həyatın və inkişafın simvolu olaraq önə çıxır. Ağaclar, Azərbaycanın təbiətindəki yenilənmə və dirçəliş rəmzidir. Onun əsərlərində ağaclar, insanın həyatında sağlamlıq, enerji və mübarizəni ifadə edən müsbət simvollarıdır. Rəssam, bu elementləri bir araya gətirərək, insan və təbiət arasında harmonik bir əlaqə qurur. Rəcəbovun yaradıcılığında insan fiqurları, bədii əsərlərin mərkəzində yerləşir. İnsanların jestləri, pozaları və ifadələri, onların daxili dünyasını və sosial vəziyyətini əks etdirir. Rəssam, insan fiqurlarını yalnız fiziki obrazlar kimi deyil, həm də dərin mənalar daşıyan simvollar kimi təsvir edir [1; s. 2].

Onun insan fiqurlarında tez-tez qəhrəmanlıq, cəsarət və mübarizə simvollarına rast gəlmək mümkündür. Bu fiqurlar, Azərbaycan xalqının tarixindəki mübariz ruhu, azadlıq sevgisi və əzmkarlığı simvolizə edir. Rəcəbov, bu obrazlarla insanın sosial mühitdəki rolunu, cəmiyyətin çətinliklərinə qarşı duruşunu və mübarizəsini ifadə edir.

Eyni zamanda, Rəcəbovun insan obrazları, bəzən melankoliya, həsrət və ya daxili mübarizə kimi hissləri də simvolizə edir. Bu yanaşma, onun yaradıcılığında insanın psixoloji vəziyyətini və emosional dərinliyini vurğulayır. Rəssam, bu cür fiqurlar vasitəsilə insanın daxili dünyasını, duyğularını və yaşadığı mübarizələri təsvir edir.

Aydın Rəcəbovun yaradıcılığında milli motivlər, onun bədii dilinin ayrılmaz bir hissəsidir. O, Azərbaycanın mədəni irsini, tarixi və adət-ənənələrini əsərlərində ustalıqla əks etdirir. Rəcəbov, xalça naxışları, milli geyimlər, musiqi alətləri kimi elementləri simvolik şəkildə istifadə edərək, xalqın mədəniyyətini qoruyur.

Şəkil 1. *Aydın Rəcəbov, “Münəccimlər”*

Xalça naxışları, Azərbaycan mədəniyyətinin zənginliyini və müxtəlifliyini simvolizə edir. Rəcəbovun rəsmlərindəki xalça motivləri, milli kimliyin və mədəni irsin qorunmasını vurğulayır. Eyni zamanda, milli geyimlər vasitəsilə Rəcəbov, Azərbaycanın tarixi və sosial kontekstini bədii dil ilə ifadə edir. Onun rəsmlərindəki milli motivlər, insanların gündəlik həyatını, adət-ənənələrini və milli kimliyi əks etdirir [2].

Rəcəbovun əsərlərində musiqi alətləri də önəmli yer tutur. Musiqi, Azərbaycan xalqının mədəni irsinin ayrılmaz bir hissəsidir. Rəssam, musiqi alətlərini simvolik olaraq istifadə edərək, milli ruhu və birlik duyğusunu ifadə edir. Musiqi, onun yaradıcılığında insanlar arasındakı əlaqələri, sevgi və dostluğu simvolizə edən bir vasitədir.

Aydın Rəcəbov, yaradıcılığında zamanın ruhunu simvolizm vasitəsilə ifadə edir. O, keçmiş və müasir dövrün simvollarını bir araya gətirərək, zamanlararası bir əlaqə yaradır. Bu, onun yaradıcılığında tarixi və müasirliyin bir-biri ilə necə əlaqəli olduğunu göstərir [3].

Rəcəbov, tarixdə baş verən hadisələri, mədəni dəyişiklikləri və cəmiyyətin inkişafını simvolik dildə çatdırır. Onun əsərlərindəki rəmzlər, zamanın keçici olmadığını, əksinə, xalqın tarixi və mədəni irsinin yaşadığını göstərir. Rəssam, bu rəmzlər vasitəsilə Azərbaycan xalqının keçmişdən gələcəyə qədər olan mədəniyyətini təbliğ edir.

Şəkil 2. *Aydın Rəcəbov; “Dür at”*

Aydın Rəcəbovun yaradıcılığında simvolizm, bədii dilin dərinliklərini kəşf etmək üçün mühüm bir vasitədir. Onun əsərlərindəki rənglər, təbiət elementləri, insan fiqurları və milli motivlər, Azərbaycan xalqının mədəni irsini və tarixini ifadə edir. Rəcəbov, simvolizm vasitəsilə yalnız bədii dəyərləri deyil, eyni zamanda xalqın ruhunu, mədəniyyətini və şəxsiyyətini qoruyur [4].

Rəcəbovun yaradıcılığı, Azərbaycan incəsənətinin zənginliyini və müasir dövrdəki əhəmiyyətini göstərir. Onun simvolik yanaşması, gələcək nəsillərə milli irsi çatdırmaqda, mədəni dəyərləri qorumaqda və bədii ifadəni zənginləşdirməkdə müstəsna bir rol oynayır.

Ədəbiyyat siyahısı:

1. Fariz Hüseynov “Xalçaçı rəssamın yubiley sərgisi” Mədəniyyət-2014
2. Mədəniyyət TV. <https://www.youtube.com/watch?v=i3H6IjXFYgE>
3. Əməkdar Rəssam Aydın Rəcəbovun fərdi yaradıcılıq sərgisi açılmışdır. https://azertag.az/xeber/Amekdar_Ressam_Aydin_Recebovun_ferdi_yaradiciliq_sergisi_achilmisdir-69081

4. Aydın Rəcəbovun 70 illik yubileyinə həsr olunmuş fərdi sərgi.
<http://www.museumcenter.az/calendar,580/lang,az/>

Бану Мусазаде

СИМВОЛИЗМ В ТВОРЧЕСТВЕ АЙДЫНА РАДЖАБОВА

Резюме: Символизм в творчестве Айдына Раджабова составляет основу его художественного стиля. Раджабов, искусно используя символические значения цветов, элементов природы, фигур людей и национальных мотивов, передает глубокие культурные сообщения. Цвета, особенно красные и синие оттенки, символизируют дух борьбы народа, его настойчивость и внутренний покой.

Символы природы подчеркивают красоту Азербайджана и стойкость его народа через горы и реки. Фигуры людей отражают социальные реалии общества, его эмоциональное состояние и борьбу. Национальные мотивы в произведениях Раджабова представляют собой сохранение богатого культурного наследия Азербайджана и отражают идентичность и ценности народа.

В то же время художник выражает дух времени через символизм, объединяя прошлое и современность, что демонстрирует преемственность азербайджанской культуры. В целом, символизм Айдына Раджабова играет важную роль в сохранении национального наследия и продвижении культурных ценностей в его произведениях.

Ключевые слова: символизм, культурное наследие, цвета, элементы природы, национальная идентичность.

Banu Musazade

SYMBOLISM IN AYDIN RAJABOV'S CREATIVITY

Summary: The symbolism in Aydın Rajabov's work forms the foundation of his artistic style. Rajabov skillfully employs the symbolic meanings of colors, elements of nature, human figures, and national motifs to convey deep cultural messages. Colors, particularly red and blue tones, symbolize the spirit of struggle, perseverance, and inner tranquility of the people.

Nature symbols emphasize the beauty of Azerbaijan and the resilience of its people through mountains and rivers. Human figures reflect the social realities of society, its emotional state, and struggles. The national motifs in Rajabov's works preserve Azerbaijan's rich cultural heritage while representing the identity and values of the people.

At the same time, the artist expresses the spirit of the times through symbolism, merging the past and the present to demonstrate the continuity of Azerbaijani culture. Overall, Aydın Rajabov's symbolism plays a significant role in preserving national heritage and promoting cultural values in his works.

Key words: symbolism, cultural heritage, colors, elements of nature, national identity.